

IV.99. Het wetsontwerp betreffende de onrechtmatige daad

99. HET WETSONTWERP BETREFFENDE DE
ONRECHTMATIGE DAAD. *

De Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag, betreffende de onrechtmatige daad is verschenen. Zij is vergezeld van een Gewijzigd Ontwerp van wet. Het merkwaardige van deze beide stukken is hun onderlinge tegenspraak. Vergelijkt men het gewijzigd Ontwerp met het oorspronkelijke, dan ziet men dat daarvan zoo wat geen stuk heel is gebleven. De formuleering van de onrechtmatigheid is geheel nieuw, de wijziging der op artt. 1401 en 2 volgende art. is uit het ontwerp gelicht, een afzonderlijke bepaling over de aansprakelijkheid van overheidsdaden is ingevoegd enz. enz. Men zou bij al die veranderingen verwachten dat de Memorie de juistheid der aangevoerde kritiek althans min of meer erkende. Maar het tegendeel is het geval. Leest men de Memorie, dan blijkt, dat men aan het departement nog altijd het oorspronkelijk Ontwerp voor een uitnemend product van wetgeving houdt. Haast alles wat er in stond, tot zelfs de „door de schuld des daders veroorzaakte handeling" en de „zorg van den goeden huisvader" wordt verdedigd. „Schuld is een geestestoestand — heet het — en deze geestestoestand is causaal een bestanddeel der handeling, doch alleen in dezen zin dat zij het bestanddeel is, waaraan de handeling haar ontstaan dankt." Wij hebben aan dit enkele citaatje genoeg en zullen de rest maar laten rusten. Nu de Minister de formule gewijzigd heeft, is de verdediging van het vroeger voorgestelde niet meer van belang. Over één punt slechts nog een opmerking. De schrijver der Memorie is over de van alle zijden gekomen kritiek op het Ontwerp niet te best te spreken. Hij gaat eenmaal zelfs zoo ver de „uitnemende juristen" in de Kamer te verwijten, dat zij zich „door de vakpers op een dwaalspoor hebben laten leiden". Een verwijt dat onvriendelijk bedoeld is voor de vakpers, maar het eigenlijk meer is voer de Kamerleden. Met de vakpers zijn blijkens de noot meer in het bijzonder het Weekblad van het Recht en ons blad bedoeld. Ik heb gezegd, dat het Ontwerp zich schuldig maakt aan een volkomen miskennis van de tegenwoordige strooming, ook buiten schuld bij rechtmatig handelen een aansprakelijkheid te eischen (W. P. N. R. 2158)). Dat zou onjuist zijn. Het Ontwerp regelt de *onrechtmatige* daad, er was geen reden hier ook een wetsbepaling omtrent schadevergoeding bij *rechtmatig* handelen te verwachten, voert men thans aan. „Dit leerstuk is een gansch ander." Dat klinkt heel aardig, maar is daarom niet minder onjuist. Beide

* Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, no. 2264 (17 Mei 1913).

¹⁾ Zie Verz. Geschriften. IV. 104.

vraagstukken hangen ten nauwste samen, de eene regeling is aanvulling der andere. Alleen al het feit, dat als de rechtsontwikkeling streeft naar een aansprakelijkheid buiten schuld, men meest begint met een omkeering van den bewijslast bij schuld, met een naar alle kanten rekken van het vage schuldbegrip, toont dat aan. De Memorie toont zich verontwaardigd over de veronderstelling dat men aan het Departement de nieuwe litteratuur over dit onderwerp niet gekend zou hebben. Welnu, laat men dan die zoo goed bekende schrijvers nog maar eens nalezen om te bespeuren hoe ongemerkt men hier van een aansprakelijkheid op grond van schuld overgaat in een andere, waarvan redelijkerwijze niet meer gezegd kan worden dat een onrechtmatig handelen den grondslag vormt. Maar bovendien, wat mij aanleiding gaf tot die beschuldiging van „miskenning" was niet het ontbreken van een regeling der schadevergoeding bij rechtmatig handelen, maar wel het verdwijnen van twee bestaande gevallen van aansprakelijkheid buiten schuld, de artt. 1404 en 1405 B. W., en dat, zonder dat uit iets bleek, dat de ontwerper zich van die nieuwere stroomingen en van zijn daartegen ingaan bewust was. Dar heb ik een volkomen miskenning van die stroomingen genoemd. Is het dat niet?

Over dit punt zegt de Memorie niets. De Minister neemt de op deze artt. voorgestelde wijzigingen gelukkig terug. En de Memorie meent er daarom over te kunnen zwijgen. „Spoedshalve" spreekt de Minister er niet meer over. Wellicht het beste wat hij in dezen kon doen. Jammer dat die spoed — tusschen Voorlopig Verslag en Antwoord ligt een klein jaar — ook niet elders tot wat zelfbeperking heeft geleid.

Wat nu het Gewijzigd Ontwerp betreft, de Kamer is met reces. We weten in de gegeven politieke omstandigheden niet of van een behandeling nog iets komt, daarom zullen we ons voorloopig bepalen tot een weergeven van het nieuw voorgesteld art. 1401:

„Elke onregtmatige daad, waardoor aan een ander schade wordt ..toegebracht, verplicht dengene door wiens schuld de schade veroorzaakt is, tot schadevergoeding.

„Onder onregtmatige daad wordt verstaan een handelen of na-„laten, dat of inbreuk maakt op eens anders regt, of in strijd is ..met des daders regtspligt, of indruischt hetzij tegen de goede ..zedes, hetzij tegen de zorgvuldigheid, welke in het maatschap-..pelijk verkeer betaamt ten aanzien van eens anders persoon of ..goed.

„De verschuldigde schadevergoeding wordt ook, indien en voor ..zoover de geleden schade niet op geld waardeerbaar is, door „den regter in billijkheid naar de omstandigheden bepaald.

„Het niet nakomen van eene verbintenis uit overeenkomst, is „ten aanzien van de wederpartij niet eene onregtmatige daad in „den zin van dezen titel."

